

ÜLDOSKUSED (1,5-7-aastane laps)

<p>ÜLDOSKUSED <i>Mänguoskused; tunnetus- ja õpioskused; sotsiaalsed oskused; enesekohased oskused. Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi õppe- ja kasvatustegevuste kaudu, erinevate valdkondade sisusid lõimides.</i></p>	
<p>MÄNGUOSKUSED <i>Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.</i></p>	
<p>1,5-2-aastane laps</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb huvi mänguliste tegevuste vastu, jälgib teisi lapsi mängimas; • Laob klotse üksteise peale täiskasvanu abiga, avab ja sulgeb karpe, lükib paelale esemeid; veab ja lükkab mänguasju. • Mängib lihtsamaid motoorseid mängu (nt asetab rõngaid pulgale) • Leiab ümberpööratud tassi alt üles mänguasja.
<p>2-3-aastane laps</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb huvi mänguliste tegevuste vastu, jälgib teisi lapsi mängimas; • Alustab ise tuttavaid mängu ning läheb kaasa teiste alustatud mängudega; • Huvitub erinevatest mängudest; • Omistab elutule objektile elusa omadusi (nt nuusutab mängulille) ning kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi lihtsas rollimängus (nt katab lauda, toidab nukku, koputab mänguhaamriga vastu seina); • Tuttavates tegevustes kasutab mänguasju eesmärgipäraselt; • Laob klotse üksteise peale, avab ja sulgeb karpe, veab ja lükkab mänguasju; • Mängib lihtsamaid motoorseid mängu (nt lükib esemeid paelale, seab magneteid tahvlile) • Tegutseb vahelduvalt koos teistega ja üksi. • Mängib teiste lastega lihtsamaid igapäevaseid olukordi ja tegevusi kajastavaid matkimismängu (nuku söötmine taldrikust jm)
<p>3-4-aastane laps</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Alustab iseseisvalt mängu; • Matkib teisi lapsi; • Mängib loovamaid mängu, mängib erinevaid rolle; • Mängides jagab mänguasju, käitub sealjuures viisakalt ja heatahtlikult; • Kooskõlastab mängutegevusi, järgib eelnevalt kokkulepitud stsenaariumit;
<p>4-5-aastane laps</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mängib nii omal algatusel kui ka teiste poolt suunatuna; • Osaleb erinevates mänguliikides; • Kasutab mängudes kõnet; • Ühismängudes järgib kokkulepitud reegleid; • Ootab mängus oma järjekorda ning jagab mänguasju teistega; • Täidab mängides erinevaid rolle, oskab end lühiajaliselt kellegi teisena ette kujutada; • Mängib fantaasiamängu;
<p>5-6-aastane laps</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Algatab erinevaid mänguliike;

	<ul style="list-style-type: none"> • Osaleb keerulisemates ühismängudes (nt lauamängud, äraarvamismängud, liikumismängud); • Keskendub konstruktiivsetele mängudele (nt legoklotsidega ehitamine, puslede kokku panemine), viies mängu lõpuni; • Täidab mängus erinevaid rolle, matkib täiskasvanuid ja sotsiaalset suhtlust; • Järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada; • Mõistab õiglase mängu kõiki viise (koos mängimine, mänguasjade vahetamine ja kordamööda mängimine). • Nimetab viise, kuidas saab sõpradega lõbusalt aega veeta.
6-7-aastane laps	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma. • Rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast. • Algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu. • Täidab mängudes erinevaid rolle. • Järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada. • Suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele. • Tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusemängus. • Kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.
<p>TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED</p> <p><i>Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.</i></p> <p><i>Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel</i></p>	
1,5 - 2-aastane laps	<ul style="list-style-type: none"> • Huvitub lihtsamatest planeeritud ja ettenäidatud tegevustest; • Tegutseb lühiajaliselt ilma täiskasvanu osaluseta; • Reageerib lihtsatele juhiste ja korraldustele.
2-3-aastane laps	<ul style="list-style-type: none"> • Huvitub lihtsamatest suunatud ja ettenäidatud tegevustest; • Tegutseb lühiajaliselt ilma täiskasvanu osaluseta; • Plaanib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga; oskab juhendamise järgi tuua esemeid või kutsuda palutud kaaslaste. • Jälgib lühemat (teatri)etendust, loovtegevust vmt; • Kasutab omandatud teadmisi, seoseid ja tegevusi samas situatsioonis ning kontekstis; • Reageerib lihtsatele juhiste ja korraldustele.
3-4-aastane laps	<p>KUULAMINE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Omandab kuulamisreeglid: silmad vaatavad; kõrvad kuulavad; olen tasa, rahulik. • Korrigeerib oma käitumist ja tegevusi, kui täiskasvanu sellele tähelepanu juhib, saab aru keeldudest. <p>KESKENDUMINE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Keskendub planeeritud õppetevusele; • Osaleb rühma ühistööde teostamises; <p>SISEKÕNE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Räägib endaga vaikselt häälel või mõttes.

	<ul style="list-style-type: none"> • Mõistab, et sisekõne aitab keskenduda ja meeles pidada, kuhu minna või mida teha. <p>ENESEKEHTESTAMINE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mõistab, mida tahab või vajab, ja oskab seda küsida. • Pöördub täiskasvanu poole, kelle abi vajab. • Kasutab selget ja lugupidavat häält. • Tuttavates situatsioonides selgitab kinnistunud reegleid kaaslastele. • Märkab kohast ja kohatut käitumist ning annab sellele lihtsama hinnangu, vajadusel kutsub täiskasvanu.
<p>4-5-aastane laps</p>	<p>KUULAMINE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuulab täiskasvanute ja eakaaslaste sõnavõtte; <p>KESKENDUMINE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Keskendub lühemale õppetegevusele, tegutseb koos täiskasvanuga kui ka iseseisvalt • Meenutab uue materjali omandamisel varemõpitud; • Räägib olukordadest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus; • Huvitub uute teadmiste omandamisest; <p>SISEKÕNE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Laps kasutab sisekõnet, et paremini kuulata, keskenduda ja õppida. <p>ENESEKEHTESTAMINE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tegutseb meeleldi koos teistega, järgib tegevustes kaaslaste positiivset eeskuju; • Korrigeerib oma käitumist ja tegevusi, kui täiskasvanu sellele tähelepanu juhib; • Püüab sotsiaalselt vastuvõetaval moel käituda ning juhib sellele täiskasvanu tähelepanu;
<p>5-6-aastane laps</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Keskendub pikemale õppetegevusele, järgides enamjaolt etteantud juhiseid, üritab alustatud tegevused lõpetada. • Järgib ühistevõttes reegleid ja suudab neid selgitada; • Ootab tegevuses ja vestluses oma järjekorda; • Järgib tegevustes juhendit ning vestlusel teemat; • Keskendub täiskasvanute ja eakaaslaste sõnavõttudele, annab märku, kui soovib ise sõna saada; • Seostab uut materjali varem õpituduga, esitab võrdlusi, toob näiteid oma kogemustest; • Kasutab omandatud teoreetilisi teadmisi praktilistes tegevustes; • Leiab tegutsedes lahendusi lihtsamatele probleemidele; • Eelistab probleeme iseseisvalt lahendada, vajadusel küsib abi täiskasvanult; • Tunneb rõõmu nii lõpptulemusest kui ka tegutsemise protsessist
<p>6-7-aastane laps</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Keskendub pikemale õppetegevusele, järgides täpselt etteantud juhiseid, sh mitmeosalisi (nt <i>Võta endale valge paber ja istu laua taha!</i>) • Saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna. • Mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi. • Tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi • Kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni.

	<ul style="list-style-type: none"> • Tegutseb uudes olukorras täiskasvanu juhiste järgi. • Suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada. • Rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel. • Kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.
<p>SOTSIAALSED JA ENESEKOHASED OSKUSED</p> <p><i>Sotsiaalsete oskuste</i> all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest. <i>Enesekohaste oskuste</i> all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.</p>	
<p>1,5 - 2-aastane laps</p>	<p>SOTSIAALSED OSKUSED</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lepib ema/isa eemalolekuga lasteaias olemise ajal. • Jälgib teisi lapsi, tegutseb nendega kõrvuti. • Õpib mängima ja tegutsema omaette. Õpib jagama mänguasju kaaslastega. • Õpib ootamist. <p>ENESETEENINDAMINE (hügieeni-, riietumis-, söömis- ja korraharjumused)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Peseb ja kuivatab käsi ja nägu koos täiskasvanu abiga. • Õpib iseseisvalt sööma ja jooma • Täiskasvanu abiga nuuskab/pühib nina taskurätti. • Leiab oma kapi, voodi ja istekoha lauas. • Käib tualetis koos täiskasvanu abiga.
<p>2-3-aastane laps</p>	<p>SOTSIAALSED OSKUSED</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eemaldub ema/isast raskusteta; • Osaleb täiskasvanuga ühistegevustes. • Oskab oodata oma järjekorda, kui selle vajadust selgitatakse. • Jälgib teisi lapsi, tegutseb nendega kõrvuti. • Kasutab sõnu “palun”, “täna”, “aitäh”, “tere”, “head aega” täiskasvanu eeskujul. • Oskab äratunda rõõmu-, kurbusetunde nii enda kui kaaslaste puhul. • Õpib ühtekuuluvust, koosolemist ja arusaamist mõistest “meie”. • Tunneb ära kaaslaste põhiemotsioone ning reageerib neile vastavalt (nt lohutab kurba või haiget saanud kaaslast, naerab ja rõõmustab koos heatujulise kaaslasega); • Mõistab selgelt väljendatud keeldu “Ei tohi” <p>ENESETEENINDAMINE (hügieeni-, riietumis-, söömis- ja korraharjumused)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Avab ja sulgeb veekraani; peseb ja kuivatab käsi ja nägu koos täiskasvanu abiga. • Sööb ja joob iseseisvalt. • Leiab oma kapi, voodi ja istekoha lauas. • Tunneb ära isiklikud hügieenitarbed (nt käterätik, salvrätid, kamm, pott) ning kasutab üksnes neid; • Käib tualetis koos täiskasvanu abiga, ei kasuta mähkmeid. • Täiskasvanu abiga nuuskab/pühib nina taskurätti. • Täiskasvanu juhendamisel asetab oma riided ja jalatsid kappi või selleks määratud kohta. • Proovib end ise riidest lahti võtta ja riidesse panna. • Asetab mänguasjad korralikult oma kohale koos täiskasvanu abiga või iseseisvalt.

<p>3-4-aastane laps</p>	<p>SOTSIAALSED OSKUSED</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Püüab olla iseseisev võimetekohastes igapäevategevustes ● Vahetab, loovutab ja küsib endale vajalikke mänguasju. ● Meeldetuletusel lõpetab ebasobiva käitumise; ● Osaleb täiskasvanuga ühistegevustes. ● Väljendab mõningaid seisukohti, mõtteid ja soove. ● Oskab äratunda rõõmu-, kurbuse, viha-, hirmu-, üllatus-, vastikustunde nii enda kui kaaslaste puhul. ● Hakkab mõistma, et näoilme ja kehakeel näitavad, kuidas laps end tunneb. ● Räägib lühidalt tunnetest, kirjeldab oma hetkeseisundit või meeleolu; ● Kasutab tuttavates olukordades lihtsamaid viisakusväljendeid (nt palub ja tänab, tervitab ja jätab head aega). ● Oskab abi paluda. ● Järgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid (rühma kokkulepped/reeglid) <p>ENESETEENINDAMINE (hügieeni-, riietumis-, söömis- ja korraharjumused)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Korrastab (meeldetuletusel) oma mängu- ja töökoha; ● Käsitseb veekraani ning peseb ja kuivatab käsi ilma abita ● Sööb iseseisvalt, meeldetuletusel käsitseb kahvli/lusikat õigetpidi; ● Täiskasvanu abiga nuuskab/pühib nina taskurätti. ● Paneb ise jalanõud jalga; ● Saab hakkama riietumisega, vajadusel palub abi; ● Tuleb toime tualetis, vajadusel küsib abi;
<p>4-5-aastane laps</p>	<p>SOTSIAALSED OSKUSED</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Suhtleb aktiivselt eakaaslaste ja täiskasvanutega; ● Teeb eakaaslastega koostööd: arvestab kaaslastega, järgib kokkuleppeid; ● Saab aru ja püüab aktsepteerida, et inimesed võivad olla erinevad; ● Tunneb ära emotsioonid rõõmus, kurbus, üllatunud, ehmunud, vihane füüsiliste tundemärkide abil (näolt või kehalt) ja olukorra järgi. ● Arvestab oskuste piires teiste inimeste tunnetega; ● Tunneb ära, millal ollakse ärritunud, ja oskab emotsiooni kirjeldada. ● Saab aru, et kõik on vahel vihased, aga vihasena ei tohi teistele haiget teha. ● Oskab nimetada kaaslase positiivseid omadusi; ● Saab aru asjadest, mis juhtuvad kogemata. ● Rakendab meeldetuletusel põhilisi viisakusreegleid (nt palub andeks, pakub abi jms); ● Oskab avalikus kohas viisakalt käituda, järgib eelnevalt selgitatud juhiseid; ● Osaleb rühma reeglite kujundamisel ja enamasti järgib neid, meeldetuletusel lõpetab ebasobiva käitumise; <p>ENESETEENINDAMINE (hügieeni-, riietumis-, söömis- ja korraharjumused)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Korrastab (meeldetuletusel) oma mängu- ja töökoha; ● Saab iseseisvalt hakkama tualetis. ● Riietumisel saab hakkama keerukamate toimingutega (nt nõõpimine ja lukkude käsitsemine); ● Käsitseb kahvli/lusikat õigetpidi; ● Sööb kiirustamata ning järgib õpitud lauakombeid ja rühma

	söömistavasid
5-6-aastane laps	<p>SOTSIAALSED OSKUSED</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sõlmib sõprussuhteid teiste lastega • Teeb vahet hea ja halva käitumise vahel; • Kirjeldab enda ja kaaslaste häid omadusi ning oskuseid; • Tajub kaaslaste tundeid, meeleolu ja hetkeseisundit ning reageerib vastavalt (nt abistab, kiidab, lohutab); • Suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone juhtida (nt rõõm, kurbus, viha, pettumus) sobival viisil väljendada; • Lähtuvalt oma võimetest seab endale eesmärgid ja üritab neid ellu viia; • Probleemide tekkimisel suudab jääda rahulikuks, konfliktide korral leiab lihtsamaid kompromisse; • Mõistab, et inimesed võivad olla erinevad, vajadusel kohandab sellest lähtuvalt oma käitumist; • Järgib sotsiaalset rutiini, kasutab vaba aega aktsepteeritavalt. • Osaleb rühma reeglite kujundamisel ja järgib neid, muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele. • Oskab leida probleemile erinevaid lahendusi. <p>ENESETEENINDAMINE (hügieeni-, riietumis-, söömis- ja korraharjumused)</p> <ul style="list-style-type: none"> • saab iseseisvalt hakkama rutiinsete igapäevatoimingutega (nt riietumine, söömine, tualeti ja hügieenitarvete kasutamine), vajadusel küsib abi; • hoiab korras õppe- ja mänguasjad; • saab aru mõistete <i>oma-võõras-ühine</i> tähendusest ning järgib sellekohaseid kokkuleppeid (jagab kaaslastega ühiseid asju, ei kasuta loata võõraid asju);
6-7-aastane laps	<p>SOTSIAALSED OSKUSED</p> <ul style="list-style-type: none"> • Püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses. • Tahab ja julgeb suhelda – huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu. • Hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise. • Osaleb rühma reeglite kujundamisel. • Oskab teistega arvestada ja teha koostööd. • Loob sõprussuhteid. • Saab aru oma-võõras-ühine tähendusest. • Teeb vahet hea ja halva käitumise vahel. • Mõistab, et inimesed võivad olla erinevad. • Järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme • Selgitab oma seisukohti. • Suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada. • Kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi. • Oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele. <p>ENESETEENINDAMINE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osaleb jõukohastes töodes (nt. nukunurga korrastamine, laua katmine, oma voodi korrastamine jne). • Saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased

	<p>töõharjumused.</p> <ul style="list-style-type: none">• Kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.
--	--